

LANA BASTAŠIĆ

Kapd el a nyulat!

Regényrészlet

Kezdjük az elejéről. Van valakid, aztán meg hirtelen nincs. Ennyi az egész történet. Csakhogy te azt mondanád, nem lehet a *tiéd* egy másik ember. Vagy mondjam azt, hogy *ő*? Talán jobb lenne, ez tetszene neked. Hogy *ő* legyél egy könyvben. Jó, legyen.

Ő azt mondaná, nem lehet a *tiéd* egy másik ember. De nem lenne igaz. Szemérmetlenül kevés pénzért birtokolhatsz embereket. Csakhogy *ő* szeret úgy tekinteni magára, mint a világmindenség működését befolyásoló általános szabályra. Az viszont igaz, hogy *lehet* tiéd egy ember, csak éppen *ő* nem. Nem lehet a tiéd Lejla. Hacsak nem végzel vele, szépen be nem keretezed, és ki nem teszed a falra. Noha, vajon ugyanazok maradunk, ha egyszer megálltunk? Egyet biztosan tudok: a megtorpanás és Lejla nem említhetők egy lapon. Ezért lehet *ő* csak egy elmosódott alak bármelyik fényképen. Soha nem tudott megállni.

Még itt, ebben a szövegben is érzem, hogy kapálódzik. Ha megtehetné, beevickélne két mondatom közé, mint a molylepke a szalagfüggöny két lemeze közé, és belülről nyírná ki a történetemet. Magára olyan csillogó cuccot adna, amelyet mindig is szeretett, meghosszabbítaná a lábát, megnövelné a mellét, egy-két hullámot tetetne a hajába. Engem viszont alaposan elintézne, csak itt-ott hagyna néhány tincset a kockafejemen, beszédhibássá tenne, bal lábamra sántává, kitalálna nekem egy velem született rendellenességet, hogy a toll mindig kihulljon a kezemből. Sőt, lehet, hogy még egy lépéssel tovább menne, képes *ő* ilyen gázságokra – talán meg se említene. Egy befejezetlen vázlatot csinálna belőlem. Képes lennél ezt megtenni, nem? Bocs, *ő*. *Ő* ezt tenné velem, ha itt lenne.

De én vagyok az, aki ezt a történetet meséli. Azt teszek vele, amit csak akarok. És ő nem tehet ez ellen semmit. Az ő egyetlen billentyű lenyomásával leírható. Akár ma este a csöndes Dunába dobhatnám a laptopom, és akkor ő is eltűnne, kicsorognának a törékeny pixeljei a jeges vízbe, és minden, ami ő valaha volt, kiürülne, bele a vízbe, a Fekete-tengerig. Előtte még kikerülné Boszniát, mint az operába tartó grófnő a koldust. Befejezhetném ezzel a mondattal, és akkor nem lenne többé, eltűnne, sápadt arccá változna csak az érettségi tabló fényképén, kifelejtődne a középiskolai évekről szóló urbánus legendából, alig látszódná belőle valami abban a kis halomban, amelyet a háza mögötti cseresznyefa alatt hagyunk. Elintézhetném egyetlen ponttal.

Mégis a folytatást választom, mert megtehetem. Itt legalább biztonságban vagyok, távol a kifinomult erőszaktól, amire képes volt. Egy hosszú évtized után térek vissza a saját nyelvemhez, az ő nyelvéhez és minden olyan nyelvhez, amelyet saját jószántamból magam mögött hagytam, mint az erőszakos férjemet egy délutánon, Dublinban. Ennyi év után már abban se vagyok biztos, melyik nyelvről is lenne szó. És mindezt miért? Mindezt Lejla Begić miatt, aki kopott, tépőzáras tornacipőt és farmernadrágot visel, a fenekén – jesszusom! – cirkonokkal. Hogy mi történt egyáltalán kettőnk közt? Fontos ez? A jó történetek soha nem arról szólnak, mi történik. Csak a képek maradnak meg, mint a járdarajzok, az évek úgy hullanak rájuk, mint az eső. Esetleg képeskönyvet csinálhatnánk kettőnkéről. Olyat, amit kettőnkön kívül senki nem értene. De a képeskönyveket is el kell kezdeni valahogy. Noha a mi kezdetünk nem pusztán hallgatag szolgálja az időrendiségnek. A mi kezdetünk többször volt és elmúlt, éhes kiskutyaként cibálta a ruhám ujját. *Nosza. Nosza kezdjük újra.* Mi folyton elkezdtük és befejeztük, Lejla behúzódott a mindennapjaim membránjába, mint valami vírus. Lejla bejön, Lejla kimegy. Akárhol elkezdhetem. Például a dublini Szent István parkban. Vibrál a telefon a kabátzsebben. Ismeretlen szám. Megnyomom azt az átkozott gombot és azt mondom, *igen?*, azon nyelven, amely nem az enyém.

– Halló, te.

Tizenkét év tökéletes csönd után ismét hallom a hangját. Gyorsan beszél, mintha csak tegnap találkoztunk volna, nem érzi szükségét annak, hogy

áthidalja a tudásban, barátságban, kronológiában keletkezett lyukakat. Én egyetlen szót tudok csak kiejteni: Lejla. Neki, szokás szerint, be sem áll a szája. Egy étteremről beszél, ahol dolgozik, egy pasiról, akinek a nevét először hallom, Bécset emlegeti. Én még mindig a Lejla szónál tartok. A neve látszólag ártatlan volt – satnya növény a halott föld közepén. Kitéptem a tüdőmből, azt gondolva, semmiség. Lej-la. De ezzel az ártatlan ágacskával együtt a sárból előbukkantak a leghosszabb és legvastagabb gyökerek, betűk, szavak és mondatok egész erdeje. Egy egész nyelv, amelyet mélyen magamba temettem, a nyelv, amely türelmesen várt erre az egy szóra, hogy kinyújtóztathassa megmerevedett tagjait és úgy álljon talpra, mintha soha nem is merült volna álomba. Lejla.

„Honnan tudod ezt a számom?” – kérdezem. Állok a park közepén, egy tölgyfa előtt, és nem mozdulok, mintha arra várnék, hogy a fa álljon félre és engedjen utat.

„Nem mindegy? – válaszolja és folytatja a monológját: – Figyu, el kell jönnöd értem... Hallasz? Rossz a vonal.”

„Hogy jöjök el érted? Nem értem. Mi...”

„Igen, gyere el értem. Én még mindig Mostarban vagyok.”

Még mindig. Barátságunk hosszú éveit alatt egyszer se említette Mostart, nem is utaztunk oda, most viszont kétségtelen, jól ismert tényként említi.

„Mostarban? Mit csinálsz te Mostarban?” – kérdezem. Továbbra is a fára meredek, és fejben számolom az éveket. Negyvennyolc évszak múlt el a hangja nélkül. Tudom, hogy valahova elindultam, valami rémlik, hogy Michael miatt, a függönyök miatt és a patika miatt... De Lejla azt mondta, hogy állj, és minden megállt. A fák, a villamosok, az emberek. Mint fáradt színészek.

„Figyu, ez hosszú történet, ez a Mostar... Te még mindig vezetsz, ugye?”

„Persze, vezetek, de nem értem, hogy... Tudod, hogy én Dublinban vagyok?” A szavak kiesnek a számból, és bogáncsként ragadnak a kabátomra. Mikor beszéltem utoljára ezen a nyelven?

„Igen, nagyon belevaló vagy” – mondja Lejla, készen arra, hogy elértektelenítse mindazt, amit nélküle éltem át. – „Ott élsz azon a szigeten

– mondja –, valószínűleg azt az unalmas könyvet olvasod egész nap, bruncholni jársz az okos barátaiddal... Így van? Pompás. Hanem figyu... Minél előbb el kell jönnöd értem. El kell mennem Bécsbe, ezek a majmok meg itt elvették a jogsimat és senki nem érti meg, hogy nekem muszáj... „Lejla” – próbálom félbeszakítani. A sok év ellenére tökéletesen értem, mi történik. Mindez az ő logikájából következik: a gravitáció az oka, ha az embert lelökik a lépcsőn, minden fát azért ültettek, hogy ő mögéjük guggolhasson pisilni és minden út, legyen bármilyen kanyargós és távoli, egyetlen közös pontban fut össze – az ő személyében. Róma egy vicc. „Figyelj, nincs sok időm... Tényleg nem tudok mást megkérni, mindenki csak szarakszik, hogy foglalt, mondjuk az is igaz, hogy nincs itt túl sok barátom, Dino meg nem vezethet a térde miatt...”

„Ki az a Dino?”

„...úgyhogy szerintem ha elrepülsz Zágrábba még ezen a hétvégén, és ott buszra ülsz... Noha Dubrovnik talán még jobb lenne...”

„Lejla, én Dublinban vagyok. Nem mehetek el csak úgy érted Mostarba, hogy elfurikázalak Bécsbe. Normális vagy?”

Ő hallgat egy sort. Az órrán kiáramló levegő a telefon mikrofonjába csapódik. Mint egy türelmes anyuka, aki nagyon igyekszik nem fölpofozni a gyermekét. Néhány pillanat után, miközben ő mélyeket lélegzett, én meg a konok tölgyet bámultam, egy szóval válaszolt: „Muszáj.”

Nem volt benne semmi fenyegető. Inkább arra hasonlított, mint amikor az orvos azt mondja, hagyd abba a dohányzást. És nem dühít ez a muszáj, meg az a mód se, ahogy tizenkét év után fölhevített, egyetlen „hogy vagy” nélkül, az se, hogy kiröhögte azt az életet, amit időközben kitaláltam magamnak. Ez egyébként a klasszikus Lejla. Az a tény, hogy rekedt hangjában valahol ott rejtőzött a magabiztosság, hogy úgyis ráállok, hogy nincs más választásom, hogy a sorsom eldöntött még mielőtt fölvettem volna azt az átkozott telefont – ez a tény az, amely megalázó. Kinyomom a mobilt, zsebre vágom a készüléket. Még az istenek is, legyenek bármily primitívek és értelmetlenek, jóváhagyják a szabad akaratot. Bámulom azt a fát, lassan lélegzem, nem hiszek többé a körülöttem lévő levegőnek. Beszennyeztem a *nyelvemmel*. Elmesélem magamban az egész jelenetet, úgy, ahogy majd Michaelnak elmondom, ha hazaérek. Képzeld

csak, mondom majd, egy boszniai barátnőm fölhívott ma és megkérdezte... Keresgélem az idegen nyelv szavait, egybehorgolom-hurkolom őket, hogy egyetlen fénysugár se tudjon áthatolni a sűrű anyagon. És amikor végre úgy tűnik, tudom, hogyan fogom elmesélni, hogyan veszem el majd a fontosságát, amikor végre úgy tűnik, hogy a távolban elrobogott néhány autó, hogy az emberek ismét mozognak a látómezőm szélén, hogy a szél visszatért a tölgy lombjai közé – Lejla ismét fölhív.

„Sarám, figyelj. Kérlek” – mondja halkán. A nevem birtokjeles, elfeledett alakját olyannak hallom, mint egy elhagyott kút visszhangját. Ismerem őt. Most ismét az az ártatlan ágacska, a keze annyira finom, hogy bárki szívesen átadná neki magát, megőrzésre.

„Lejla, én Dublinban vagyok. Együtt élek valakivel, dolgozom, kötelességeim vannak. Nem tudok Mostarba menni. Oké?”

„De ha muszáj.”

„Eltűntél több mint tíz éve. Nem válaszolsz a leveleimre. Nem jelentkezel. Amennyit tudok rólad, akár el is temethettek valahol Bivalybasznádon. Amikor utoljára találkoztunk, azt mondtad, húzzak az anyám picsájába.”

„Nem, azt mondtam, hogy...”

„Oké, oké. Akkor mást mondtál. És ezek után fölhívsz és elvárod, hogy...”

„Sara, Armin Bécsben van.”

Fölöttem, a falombok közt kővé változott az összes madár. A lábam alatt porlik a föld, itt maradok, földbe gyökerezve, ez előtt a tölgy előtt, amely viszont szabadon elfuthat előlem. Érzem két varjú pillantását a közeli nyírfáról. Szinte remélem, hogy rám vetik magukat és kivájják a szemem, letépik a fülem, kitépik a nyelvem. De nem fogják – kővé váltak.

„Mit mondtál?” – kérdezem. És elhallgatok. Félek, hogy eltűnik a hangja, megijed és elmenekül előlem, mint egy csótány.

„Armin Bécsben van – mondja ismét. – El kell jönnöd értem.”

Bemegyek az első Starbucksba, interneten megveszem a repülőjegyet Zágrábig, müncheni átszállással, 586 euróért.

KÉTSÉG (2018, OLAJ, VÁSZON, 150×200 CM)

